ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 2659/2000 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 29ης Νοεμβρίου 2000

σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών έρευνας και ανάπτυξης

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2821/71 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1971, περί της εφαρμογής του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών ([1]), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την πράξη προσχώρησης της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας, και ιδίως το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο β),

Έχοντας δημοσιεύσει σχέδιο του παρόντος κανονισμού ([2]),

Κατόπιν διαβουλεύσεων με τη συμβουλευτική επιτροπή για τις περιοριστικές πρακτικές και τις δεσπόζουσες θέσεις,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2821/71 παρέχει στην Επιτροπή την εξουσία να εκδίδει κανονισμούς σχετικούς με την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 (πρώην άρθρο 85 παράγραφος 3) της συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 1 και αφορούν την έρευνα και ανάπτυξη προϊόντων ή διαδικασιών μέχρι το στάδιο της βιομηχανικής εφαρμογής, καθώς και την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων, περιλαμβανομένων των διατάξεων περί δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

(2) Το άρθρο 163 παράγραφος 2 της συνθήκης καλεί την Κοινότητα να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, στην ενασχόλησή τους με την έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη υψηλής ποιότητας και να ενισχύει τις προσπάθειες που καταβάλλουν για τη μεταξύ τους συνεργασία. Σύμφωνα με την απόφαση 1999/65/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1998, σχετικά με τους κανόνες συμμετοχής επιχειρήσεων, κέντρων ερευνών και πανεπιστημίων και τους κανόνες διάδοσης των αποτελεσμάτων της έρευνας για την υλοποίηση του πέμπτου προγράμματος-πλαισίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (1998-2002) ([3]) και με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 996/1999 της Επιτροπής, της 11ης Μαΐου 1999, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της απόφασης 1999/65/ΕΚ ([4]) οι έμμεσες δράσεις έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (ΕΤΑ) που χρηματοδοτούνται βάσει του πέμπτου προγράμματος-πλαισίου της Κοινότητας πρέπει υποχρεωτικά να υλοποιούνται από περισσότερους συμμετέχοντες.

(3) Οι συμφωνίες για την από κοινού διεξαγωγή έρευνας ή την από κοινού ανάπτυξη των αποτελεσμάτων έρευνας, μέχρι το στάδιο της βιομηχανικής εφαρμογής αλλά μη συμπεριλαμβανομένου αυτού, κατά κανόνα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης. Εντούτοις, σε ορισμένες περιπτώσεις μια συμφωνία αυτής της μορφής ενδέχεται να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 1, οπότε πρέπει να περιλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού. Τούτο ισχύει επί παραδείγματι όταν τα μέρη συμφωνούν να μην υλοποιήσουν άλλη έρευνα και ανάπτυξη στον ίδιο τομέα, αποποιούμενα με τον τρόπο αυτό τη δυνατότητα να αποκτήσουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα έναντι των υπολοίπων μερών.

(4) Εφαρμόζοντας τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2821/71, η Επιτροπή εξέδωσε μεταξύ άλλων τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 418/85, της 19ης Δεκεμβρίου 1984, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85 παράγραφος 3 της συνθήκης σε κατηγορίες συμφωνιών έρευνας και ανάπτυξης ([5]), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2236/97 ([6]). Η ισχύς του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 418/85 λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2000.

(5) Ο νέος κανονισμός πρέπει να καλύπτει συγχρόνως δύο ανάγκες, οι οποίες είναι η διασφάλιση της ουσιαστικής προστασίας του ανταγωνισμού και η παροχή επαρκούς ασφάλειας δικαίου στις επιχειρήσεις. Κατά την προσπάθεια επίτευξης των στόχων αυτών πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη απλούστευσης της διοικητικής εποπτείας και του νομοθετικού πλαισίου στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Όταν η ανταγωνιστική ισχύς των μερών δεν υπερβαίνει ένα συγκεκριμένο επίπεδο, μπορεί κατά κανόνα να θεωρηθεί ως δεδομένο, για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3, ότι οι θετικές συνέπειες των συμφωνιών έρευνας και ανάπτυξης υπερκερούν τις όποιες αρνητικές συνέπειες για τον ανταγωνισμό.

(6) Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2821/71 ορίζει ότι ο απαλλακτικός κανονισμός της Επιτροπής πρέπει να καθορίζει τις κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών στις οποίες εφαρμόζεται, να προσδιορίζει τους περιορισμούς ή τις διατάξεις που επιτρέπεται ή δεν επιτρέπεται να περιέχονται στις συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές και να προσδιορίζει τις διατάξεις που πρέπει να περιέχονται στις συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές ή τις λοιπές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται.

(7) Ενδείκνυται να μην ακολουθείται πλέον η τακτική της απαρίθμησης των απαλλασσόμενων διατάξεων αλλά να δίδεται μεγαλύτερη έμφαση στον καθορισμό των κατηγοριών συμφωνιών που απαλλάσσονται μέχρι ένα συγκεκριμένο επίπεδο ανταγωνιστικής ισχύος και στον προσδιορισμό των

([1]) ΕΕ L 285 της 29.12.1971, σ. 46.
([2]) ΕΕ C 118 της 27.4.2000, σ. 3.
([3]) ΕΕ L 26 της 1.2.1999, σ. 46.
([4]) ΕΕ L 122 της 12.5.1999, σ. 9.
([5]) ΕΕ L 53 της 22.2.1985, σ. 5.
([6]) ΕΕ L 306 της 11.11.1997, σ. 12.

περιορισμών και των διατάξεων που δεν επιτρέπεται να περιλαμβάνονται σε τέτοιου είδους συμφωνίες. Η τακτική αυτή συμβαδίζει με μια οικονομοκεντρική προσέγγιση στο πλαίσιο της οποίας αξιολογούνται οι συνέπειες της εκάστοτε συμφωνίας για την αγορά αναφοράς.

(8) Για την εφαρμογή, με έκδοση κανονισμού, του άρθρου 81 παράγραφος 3, δεν είναι αναγκαίο να οριστούν ρητά εκείνες οι κάθετες συμφωνίες που δύνανται να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 1. Κατά την ατομική αξιολόγηση των συμφωνιών σύμφωνα με το άρθρο 81 παράγραφος 1, πρέπει να ληφθούν υπόψη διάφορες παράμετροι, και ιδιαίτερα η δομή της συγκεκριμένης αγοράς.

(9) Το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία πρέπει να περιοριστεί στις συμφωνίες εκείνες για τις οποίες μπορεί να θεωρηθεί με επαρκή βαθμό βεβαιότητας ότι πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3.

(10) Η συνεργασία στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης καθώς και της εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων προάγει εν γένει την τεχνική και οικονομική πρόοδο, διότι ενισχύει τη διάδοση τεχνογνωσίας μεταξύ των συμμετεχόντων και αποτρέπει τη διεξαγωγή περιττών εργασιών έρευνας και ανάπτυξης, αλλά και διότι δημιουργεί τις προϋποθέσεις για νέα επιτεύγματα μέσω της ανταλλαγής συμπληρωματικής τεχνογνωσίας και συντελεί στον εξορθολογισμό της παραγωγής των προϊόντων ή της εφαρμογής των διαδικασιών που αποτελούν καρπό της έρευνας και ανάπτυξης.

(11) Η από κοινού εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων μπορεί να θεωρηθεί ως φυσικό επακόλουθο της από κοινού έρευνας και ανάπτυξης. Είναι δυνατό να προσλαμβάνει διάφορες μορφές, όπως είναι η παραγωγή, η εκμετάλλευση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που συντελούν σημαντικά σε τεχνική ή οικονομική πρόοδο, καθώς και η εμπορία νέων προϊόντων.

(12) Γίνεται δεκτό ότι οι καταναλωτές ωφελούνται σε γενικές γραμμές από την αύξηση του όγκου και της αποτελεσματικότητας της έρευνας και ανάπτυξης, μέσω της εισαγωγής στην αγορά νέων ή βελτιωμένων προϊόντων ή υπηρεσιών και μέσω της μείωσης των τιμών συνεπεία νέων ή βελτιωμένων διαδικασιών.

(13) Προκειμένου να επιτευχθούν τα οφέλη και οι στόχοι της κοινής έρευνας και ανάπτυξης, ενδείκνυται η εφαρμογή του παρόντος κανονισμού και στις διατάξεις οι οποίες δεν αποτελούν μεν πρωταρχικό αντικείμενο τέτοιων συμφωνιών αλλά συνδέονται άμεσα με αυτές και είναι απαραίτητες για την εφαρμογή τους.

(14) Προκειμένου να δικαιολογούνται οι απαλλαγές, η κοινή εκμετάλλευση είναι σκόπιμο να αφορά προϊόντα ή διαδικασίες για τα οποία έχει καθοριστική σημασία η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της συγκεκριμένης έρευνας και ανάπτυξης. Επίσης, τα μέρη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιούν τα αποτελέσματα που τους ενδιαφέρουν. Εντούτοις, οσάκις πανεπιστημιακά ή ερευνητικά ιδρύματα ή επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης με τη μορφή εμπορικών υπηρεσιών μετέχουν σε εργασίες έρευνας και ανάπτυξης αλλά δεν δραστηριοποιούνται συνήθως στην εκμετάλλευση αποτελεσμάτων, τα εν λόγω ιδρύματα δύνανται να συμφωνήσουν ότι τα αποτελέσματα της έρευνας και ανάπτυξης θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τη διεξαγωγή περαιτέρω έρευνας. Ομοίως, μη ανταγωνιστές μπορούν να συμφωνήσουν να περιορίσουν το δικαίωμα εκμετάλλευσης σε ένα ή περισσότερα πεδία εφαρμογής προκειμένου να διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ μερών με συμπληρωματικά χαρακτηριστικά.

(15) Η απαλλαγή που γίνεται δεκτή βάσει του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να καλύπτει αποκλειστικά και μόνο συμφωνίες έρευνας και ανάπτυξης οι οποίες δεν παρέχουν στις μετέχουσες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να εξαλείφουν τον ανταγωνισμό σε σημαντικό τμήμα της αγοράς των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών. Είναι απαραίτητο να προβλεφθεί ότι η παρούσα απαλλαγή κατά κατηγορία δεν καλύπτει τις συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιστών οι οποίοι, στην αγορά των προϊόντων ή υπηρεσιών που επιδέχονται βελτίωση ή αντικατάσταση χάρη στα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας και ανάπτυξης, κατέχουν από κοινού μερίδιο το οποίο υπερβαίνει ένα συγκεκριμένο όριο κατά το χρόνο σύναψης της συμφωνίας.

(16) Προκειμένου να διασφαλισθεί η διατήρηση συνθηκών ουσιαστικού ανταγωνισμού κατά την από κοινού εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων, πρέπει να προβλεφθεί ότι η απαλλαγή κατά κατηγορία παύει να ισχύει σε περίπτωση που καταστεί υπερβολικά υψηλό το άθροισμα των μεριδίων που τα μέρη κατέχουν στην αγορά των προϊόντων που αποτελούν καρπό της από κοινού έρευνας και ανάπτυξης. Η απαλλαγή πρέπει να εξακολουθεί να ισχύει, ανεξάρτητα από το ύψος των μεριδίων αγοράς των μερών, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μετά την έναρξη της από κοινού εκμετάλλευσης, ούτως ώστε να υπάρξει χρόνος για τη σταθεροποίηση των μεριδίων αγοράς των μερών, ιδίως μετά την εισαγωγή στην αγορά ενός εντελώς νέου προϊόντος, αλλά και για να διασφαλισθεί μια ελάχιστη χρονική περίοδος απόδοσης των σχετικών επενδύσεων.

(17) Ο παρών κανονισμός είναι σκόπιμο να μην απαλλάσσει συμφωνίες που περιέχουν περιορισμούς οι οποίοι δεν είναι απολύτως αναγκαίοι για την επίτευξη των θετικών συνεπειών που μνημονεύονται ανωτέρω. Καταρχήν, το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία που θεσπίζεται με τον παρόντα κανονισμό δεν θα πρέπει να ισχύει για ορισμένες σοβαρές μορφές περιορισμού του ανταγωνισμού (περιορισμοί της ελευθερίας των μερών να υλοποιούν έρευνα και ανάπτυξη σε κάποιον τομέα που δεν σχετίζεται με την εκάστοτε συμφωνία, εφαρμογή προσυμφωνημένων τιμών σε τρίτα μέρη, περιορισμοί επί του όγκου παραγωγής ή των πωλήσεων, καταμερισμός των αγορών ή της πελατείας και περιορισμοί της ελευθερίας πραγματοποίησης παθητικών πωλήσεων όσον αφορά τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας σε γεωγραφικές περιοχές που αποτελούν αποκλειστική επικράτεια άλλων μερών), χωρίς να έχει σημασία το ύψος του μεριδίου αγοράς των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων.

(18) Ο περιορισμός του μεριδίου αγοράς, η μη απαλλαγή ορισμένων συμφωνιών και όροι που προβλέπονται από τον παρόντα κανονισμό εξασφαλίζουν κατά κανόνα ότι οι συμφωνίες στις οποίες εφαρμόζεται η απαλλαγή κατά κατηγορία δεν επιτρέπουν στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να καταργήσουν τον ανταγωνισμό για σημαντικό μέρος των εν λόγω προϊόντων ή υπηρεσιών.

(19) Σε ορισμένες περιπτώσεις όπου οι συμφωνίες πληρούν τις προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού αλλά έχουν αποτελέσματα ασυμβίβαστα με το άρθρο 81 παράγραφος 3, η Επιτροπή μπορεί να άρει το ευεργέτημα της απαλλαγής κατά κατηγορία.

(20) Οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που δεν είναι ανταγωνιστές παραγωγοί προϊόντων που επιδέχονται βελτίωση ή αντικατάσταση χάρη στα αποτελέσματα της εκάστοτε έρευνας και ανάπτυξης δεν εμποδίζουν την ανάπτυξη ουσιαστικού ανταγωνισμού στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Για τον λόγο αυτό, ενδείκνυται να προβλεφθεί η δυνατότητα παραχώρησης του ευεργετήματος της απαλλαγής κατά κατηγορία για τέτοιου είδους συμφωνίες ανεξαρτήτως του μεριδίου αγοράς και να ρυθμισθεί το θέμα των σχετικών εξαιρετικών περιπτώσεων με την πρόβλεψη της ανάκλησης του ευεργετήματος.

(21) Επειδή οι συμφωνίες έρευνας και ανάπτυξης έχουν συχνά μακροχρόνιο χαρακτήρα, ιδιαίτερα οσάκις η συνεργασία εκτείνεται και στην εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων, η διάρκεια ισχύος του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να είναι δεκαετής.

(22) Ο παρών κανονισμός δεν προδικάζει τυχόν εφαρμογή του άρθρου 82 της συνθήκης.

(23) Σύμφωνα με την αρχή της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου, τα μέτρα που λαμβάνονται βάσει εθνικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού δεν μπορούν να θίγουν την ομοιόμορφη εφαρμογή στην κοινή αγορά των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, καθώς και την αποτελεσματικότητα των θεσπισθέντων για την εφαρμογή τους μέτρων, συμπεριλαμβανομένου του παρόντος κανονισμού,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Απαλλαγή

1. Σύμφωνα με το άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης και με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, το άρθρο 81 παράγραφος 1 κηρύσσεται μη εφαρμοστέο σε συμφωνίες οι οποίες συνάπτονται μεταξύ δύο ή περισσοτέρων επιχειρήσεων (εφεξής «τα μέρη») και αφορούν τους όρους υπό τους οποίους οι εν λόγω επιχειρήσεις πρόκειται να ασχοληθούν με τα ακόλουθα:

α) από κοινού έρευνα και ανάπτυξη προϊόντων ή διαδικασιών και από κοινού εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της συγκεκριμένης έρευνας και ανάπτυξης·

β) από κοινού εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων έρευνας και ανάπτυξης προϊόντων ή διαδικασιών που έχουν διεξαχθεί από κοινού βάσει προγενέστερης συμφωνίας μεταξύ των ιδίων μερών ή

γ) από κοινού έρευνα και ανάπτυξη προϊόντων ή διαδικασιών, μη συμπεριλαμβανομένης της από κοινού εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων.

Η εν λόγω απαλλαγή εφαρμόζεται στο βαθμό που τέτοιου είδους συμφωνίες (εφεξής «συμφωνίες έρευνας και ανάπτυξης») περιλαμβάνουν περιορισμούς του ανταγωνισμού οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 1.

2. Η προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 απαλλαγή εφαρμόζεται επίσης όσον αφορά διατάξεις συμφωνιών έρευνας και ανάπτυξης οι οποίες δεν αποτελούν μεν πρωταρχικό αντικείμενο τέτοιων συμφωνιών αλλά συνδέονται άμεσα με την εφαρμογή τους και είναι αναγκαίες γι' αυτή, όπως είναι π.χ. η υποχρέωση μη διεξαγωγής, αυτόνομα ή από κοινού με τρίτους, έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα στον οποίον αναφέρεται η συμφωνία ή σε άλλον παραπλήσιο τομέα κατά τη διάρκεια εφαρμογής της συμφωνίας.

Το πρώτο εδάφιο δεν εφαρμόζεται, ωστόσο, για τις διατάξεις που έχουν το ίδιο αντικείμενο ή το ίδιο αποτέλεσμα όπως και οι περιορισμοί του ανταγωνισμού που απαριθμούνται στο άρθρο 5 παράγραφος 1.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού:

1. Ως «συμφωνία», νοείται συμφωνία, απόφαση ένωσης επιχειρήσεων ή κοινή πρακτική.

2. Ως «μετέχουσες επιχειρήσεις», νοούνται οι επιχειρήσεις που μετέχουν σε συμφωνία έρευνας και ανάπτυξης και οι συνδεδεμένες επιχειρήσεις του.

3. Συνδεδεμένες επιχειρήσεις είναι:

α) οι επιχειρήσεις στις οποίες ένα από τα μέρη της συμφωνίας έρευνας και ανάπτυξης έχει, άμεσα ή έμμεσα:

i) τη δυνατότητα να ασκεί πάνω από το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου ή

ii) τη δυνατότητα να διορίζει πάνω από το ήμισυ των μελών του εποπτικού συμβουλίου, του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων που εκπροσωπούν κατά νόμο την επιχείρηση ή

iii) το δικαίωμα να διαχειρίζεται τις υποθέσεις της επιχείρησης·

β) οι επιχειρήσεις οι οποίες έχουν, σε επιχείρηση που είναι μέρος της συμφωνίας έρευνας και ανάπτυξης, άμεσα ή έμμεσα, τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που παρατίθενται στο στοιχείο α)·

γ) οι επιχειρήσεις επί των οποίων επιχείρηση που αναφέρεται στο στοιχείο β) έχει, άμεσα ή έμμεσα, τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που παρατίθενται στο στοιχείο α)·

δ) οι επιχειρήσεις επί των οποίων κάποιο από τα μέρη της συμφωνίας μαζί με μία ή περισσότερες από τις επιχειρήσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α), β) ή γ) ή επί των οποίων δύο ή περισσότερες από αυτές έχουν από κοινού τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που αναφέρονται στο στοιχείο α)·

ε) οι επιχειρήσεις επί των οποίων τα δικαιώματα ή οι εξουσίες που παρατίθενται στο στοιχείο α) κατέχονται από κοινού:

i) από μέρη της συμφωνίας έρευνας και ανάπτυξης, ή από τις αντίστοιχες συνδεδεμένες με αυτά επιχειρήσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως δ) ή

ii) από ένα ή περισσότερα μέρη της συμφωνίας έρευνας και ανάπτυξης, ή μία ή περισσότερες από τις συνδεδεμένες με αυτά επιχειρήσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως δ), και ένα ή περισσότερα τρίτα μέρη.

4. Ως «έρευνα και ανάπτυξη», νοούνται η απόκτηση τεχνογνωσίας επί προϊόντων ή διαδικασιών και η διεξαγωγή θεωρητικής ανάλυσης, συστηματικής μελέτης ή πειραμάτων, περιλαμβανομένης της πειραματικής παραγωγής, η τεχνική δοκιμή προϊόντων ή διαδικασιών, η δημιουργία των αναγκαίων εγκαταστάσεων και η κατοχύρωση των αποτελεσμάτων με δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

5. Ως «προϊόν», νοείται αγαθό ή και υπηρεσία, περιλαμβανομένων τόσο των ενδιάμεσων αγαθών ή και υπηρεσιών και των τελικών αγαθών ή και υπηρεσιών.

6. Ως «διαδικασία που αποτελεί αντικείμενο της συμφωνίας», νοείται κάθε τεχνολογία ή διαδικασία που αποτελεί καρπό της από κοινού έρευνας και ανάπτυξης.

7. Ως «προϊόν που αποτελεί αντικείμενο της συμφωνίας», νοείται κάθε προϊόν που αποτελεί καρπό της από κοινού έρευνας και ανάπτυξης ή που παράγεται ή παρέχεται με εφαρμογή των διαδικασιών που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας.

8. Ως «εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων», νοούνται η παραγωγή ή διανομή των προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας ή η εφαρμογή των διαδικασιών που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας ή η εκχώρηση ή παροχή άδειας για την άσκηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας ή η παροχή τεχνογνωσίας απαραίτητης για τη συγκεκριμένη παραγωγή ή εφαρμογή.

9. Ο όρος «δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας» καλύπτει τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα.

10. Ως «τεχνογνωσία», νοείται σύνολο πληροφοριών πρακτικής φύσεως, μη κατοχυρωμένων με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, έχουν προκύψει εμπειρικώς και από δοκιμές και οι οποίες είναι απόρρητες, ουσιαστικής σημασίας και εξατομικευμένες. Εν προκειμένω, ο όρος απόρρητες σημαίνει ότι η τεχνογνωσία δεν είναι ευρύτερα γνωστή, ούτε προσιτή με ευκολία· ο όρος «ουσιαστικής σημασίας» σημαίνει ότι η τεχνογνωσία περιλαμβάνει πληροφορίες αναγκαίες για την παραγωγή των προϊόντων ή την εφαρμογή των μεθόδων που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας· ο όρος εξατομικευμένες σημαίνει ότι η τεχνογνωσία πρέπει να περιγράφεται με τη δέουσα πληρότητα, ούτως ώστε να είναι δυνατό να εξακριβωθεί κατά πόσον είναι πράγματι απόρρητη και ουσιαστικής σημασίας.

11. Η διεξαγωγή έρευνας και ανάπτυξης ή η εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων αυτής γίνεται «από κοινού» εφόσον οι σχετικές εργασίες:

α) εκτελούνται από κοινό κλιμάκιο, φορέα ή επιχείρηση·

β) ανατίθενται από κοινού σε κάποιον τρίτο ή

γ) επιμερίζονται μεταξύ των συμβαλλομένων στο πλαίσιο εξειδίκευσης της έρευνας, της ανάπτυξης, παραγωγής ή διανομής.

12. Ως «ανταγωνίστριες επιχειρήσεις», νοούνται επιχειρήσεις που ήδη παράγουν ή θα μπορούσαν να παράγουν προϊόντα επιδεχόμενα βελτίωση ή αντικατάσταση από τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης (πραγματικοί ανταγωνιστές), ή επιχειρήσεις οι οποίες θα αναλάμβαναν, με ρεαλιστικό σχεδιασμό, τις απαραίτητες συμπληρωματικές επενδύσεις ή άλλο απαραίτητο κόστος μετατροπής προκειμένου να προμηθεύσουν παρόμοιο προϊόν ανταποκρινόμενες σε μικρή και μόνιμη αύξηση των σχετικών τιμών (εν δυνάμει ανταγωνιστές).

13. Ως «σχετική αγορά για τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας», νοείται ως η αγορά προϊόντων και η γεωγραφική αγορά που καλύπτει τη συμφωνία.

Άρθρο 3

Προϋποθέσεις απαλλαγής

1. Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 1 εφαρμόζεται εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 5.

2. Τα αποτελέσματα της κοινής έρευνας και ανάπτυξης πρέπει να είναι προσιτά σε όλα τα μέρη για περαιτέρω έρευνα ή εκμετάλλευση. Εντούτοις, τα ερευνητικά και πανεπιστημιακά ιδρύματα ή οι επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης με τη μορφή εμπορικών υπηρεσιών και δραστηριοποιούνται, συνήθως, στην εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων δύνανται να συμφωνούν ότι θα χρησιμοποιήσουν τα αποτελέσματα αποκλειστικά και μόνο για τη διεξαγωγή περαιτέρω έρευνας.

3. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2, οσάκις η συμφωνία έρευνας και ανάπτυξης προβλέπει μόνο την από κοινού διεξαγωγή έρευνας και ανάπτυξης, κάθε συμβαλλόμενο μέρος πρέπει να είναι ελεύθερο να εκμεταλλευθεί ανεξάρτητα τα αποτελέσματα της από κοινού έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και κάθε προϋπάρχουσα και αναγκαία προς τούτο τεχνογνωσία. Το εν λόγω δικαίωμα εκμετάλλευσης μπορεί να περιοριστεί σε ένα ή περισσότερα τεχνικά πεδία εφαρμογής, όπου τα μέρη δεν είναι ανταγωνίστριες επιχειρήσεις τη στιγμή σύναψης της συμφωνίας έρευνας και ανάπτυξης.

4. Η τυχόν από κοινού εκμετάλλευση πρέπει να αφορά αποτελέσματα που καλύπτονται από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας ή αποτελούν τεχνογνωσία, τα οποία συντελούν σημαντικά σε τεχνική ή οικονομική πρόοδο, και τα αποτελέσματα πρέπει να έχουν αποφασιστική σημασία για την παραγωγή των προϊόντων ή την εφαρμογή των διαδικασιών που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας.

5. Οι επιχειρήσεις που έχουν αναλάβει την παραγωγή ενός προϊόντος στο πλαίσιο εξειδίκευσης της παραγωγής πρέπει να είναι υποχρεωμένες να εκτελούν τις παραγγελίες για την κάλυψη των αναγκών όλων των μερών, εκτός αν η συμφωνία προβλέπει επίσης την από κοινού διανομή.

Άρθρο 4

Ανώτατο όριο μεριδίου αγοράς και διάρκεια απαλλαγής

1. Όταν οι μετέχουσες επιχειρήσεις δεν είναι ανταγωνίστριες επιχειρήσεις, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 1 εφαρμόζεται επί όσο χρόνο διαρκεί η έρευνα και ανάπτυξη. Όταν η εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων γίνεται από κοινού, η απαλλαγή συνεχίζει να ισχύει επί επτά έτη από τη στιγμή κατά την οποία τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας διατίθενται για πρώτη φορά προς πώληση στην κοινή αγορά.

2. Όταν δύο ή περισσότερες από τις μετέχουσες επιχειρήσεις είναι ανταγωνίστριες επιχειρήσεις, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 1 εφαρμόζεται για το χρονικό διάστημα που μνημονεύεται στην παράγραφο 1 μόνον εφόσον κατά το χρόνο σύναψης της συμφωνίας έρευνας και ανάπτυξης το συνολικό μερίδιο αγοράς των μετεχουσών επιχειρήσεων όσον αφορά τα προϊόντα που επιδέχονται βελτίωση ή αντικατάσταση από τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας δεν υπερβαίνει το 25 % της οικείας αγοράς.

3. Μετά την παρέλευση της χρονικής περιόδου που προβλέπεται στην παράγραφο 1, η απαλλαγή εξακολουθεί να ισχύει για όσο χρονικό διάστημα το συνολικό μερίδιο αγοράς των μετεχουσών επιχειρήσεων όσον αφορά τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας δεν υπερβαίνει το 25 % της οικείας αγοράς.

Άρθρο 5

Συμφωνίες μη καλυπτόμενες από την απαλλαγή

1. Η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 1 δεν εφαρμόζεται για τις συμφωνίες έρευνας και ανάπτυξης οι οποίες, άμεσα ή έμμεσα, μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες που υπόκεινται στον έλεγχο των μερών έχουν ως αντικείμενο:

α) τον περιορισμό της ελευθερίας των μετεχουσών επιχειρήσεων να διεξάγουν έρευνα και ανάπτυξη, είτε ανεξάρτητα είτε σε συνεργασία με τρίτους, σε κάποιον κλάδο ο οποίος δεν συνδέεται με εκείνον τον οποίον αφορά η έρευνα και ανάπτυξη ή, μετά την ολοκλήρωση της έρευνας και ανάπτυξης, στον κλάδο τον οποίον αυτή αφορούσε ή σε κάποιον συναφή κλάδο·

β) την απαγόρευση της προσβολής, μετά την ολοκλήρωση της έρευνας και ανάπτυξης, της ισχύος δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που τα μέρη κατέχουν στην κοινή αγορά και τα οποία είναι σχετικά με τη συγκεκριμένη έρευνα και ανάπτυξη ή, μετά τη λήξη ισχύος της συμφωνίας έρευνας και ανάπτυξης, της ισχύος δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που τα μέρη κατέχουν στην κοινή αγορά και με τα οποία κατοχυρώνονται τα αποτελέσματα της έρευνας και ανάπτυξης με την επιφύλαξη του δικαιώματος τερματισμού της συμφωνίας έρευνας και ανάπτυξης στην περίπτωση που ένα από τα μέρη προσβάλει την ισχύ των εν λόγω δικαιωμάτων·

γ) τον περιορισμό της παραγωγής ή των πωλήσεων·

δ) την εφαρμογή προσυμφωνημένων τιμών στην περίπτωση πώλησης των προϊόντων της σύμβασης σε τρίτα μέρη·

ε) την επιβολή περιορισμών όσον αφορά τους πελάτες που οι μετέχουσες επιχειρήσεις δύνανται να εξυπηρετήσουν, μετά την παρέλευση επτά ετών από τη στιγμή κατά την οποία τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας διατίθενται για πρώτη φορά προς πώληση στην κοινή αγορά·

στ) την απαγόρευση της πραγματοποίησης παθητικών πωλήσεων προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας σε περιοχές που αποτελούν αποκλειστική επικράτεια άλλων συμβαλλομένων μερών·

ζ) την απαγόρευση της διοχέτευσης στην αγορά προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας ή της εφαρμογής ενεργού πολιτικής πωλήσεων για τα προϊόντα αυτά σε περιοχές της κοινής αγοράς που αποτελούν αποκλειστική επικράτεια άλλων συμβαλλομένων μερών, μετά την παρέλευση επταετίας από τη στιγμή κατά την οποία τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας διατίθενται για πρώτη φορά προς πώληση στην κοινή αγορά·

η) την επιβολή της υποχρέωσης μη χορήγησης σε τρίτους αδειών για την παραγωγή των προϊόντων που αποτελούν αντικείμενό της συμφωνίας ή για την εφαρμογή των διαδικασιών που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας, εφόσον η εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της από κοινού έρευνας και ανάπτυξης από ένα τουλάχιστον από τα συμμετέχοντα μέρη είτε δεν έχει προβλεφθεί είτε δεν πραγματοποιείται·

θ) την επιβολή της υποχρέωσης άρνησης εφοδιασμού χρηστών και μεταπωλητών στην επικράτεια εκάστης μετέχουσας επιχείρησης οι οποίοι ενδέχεται να εμπορευθούν σε άλλες περιοχές της κοινής αγοράς τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας ή

ι) την επιβολή της υποχρέωσης όρθωσης εμποδίων στις προσπάθειες χρηστών και μεταπωλητών για την απόκτηση των προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας από άλλους μεταπωλητές εντός της κοινής αγοράς, και ειδικότερα για την άσκηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας· επίσης της υποχρέωσης λήψης μέτρων ούτως ώστε να εμποδίζονται χρήστες και μεταπωλητές να προμηθεύονται ή να διοχετεύουν στο εμπόριο εντός της κοινής αγοράς προϊόντα τα οποία έχουν νομίμως διοχετευθεί στο εμπόριο εντός της Κοινότητας από κάποιο άλλο μέρος ή με τη συγκατάθεσή του.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) καθορισμού στόχων για την παραγωγή, οσάκις η εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων περιλαμβάνει την από κοινού παραγωγή των προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας·

β) καθορισμού στόχων για τις πωλήσεις και εφαρμογής προσυμφωνημένων τιμών έναντι των άμεσων πελατών, οσάκις η εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων περιλαμβάνει την από κοινού διανομή των προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας.

Άρθρο 6

Εφαρμογή του ανώτατου ορίου μεριδίου αγοράς

1. Για την εφαρμογή του περιορισμού που προβλέπεται στο άρθρο 4 για το μερίδιο αγοράς, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες:

α) το μερίδιο αγοράς υπολογίζεται με βάση την αξία των πωλήσεων στην αγορά· αν δεν υπάρχουν στοιχεία για την αξία των πωλήσεων στην αγορά, για να προσδιορισθεί το μερίδιο αγοράς της εκάστοτε επιχείρησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν εκτιμήσεις στηριζόμενες σε άλλα αξιόπιστα πληροφοριακά στοιχεία για την αγορά, π.χ. για τον όγκο των πωλήσεων στην αγορά·

β) το μερίδιο αγοράς υπολογίζεται με βάση τα δεδομένα του προηγούμενου ημερολογιακού έτους·

γ) το μερίδιο αγοράς που κατέχουν οι επιχειρήσεις για τις οποίες γίνεται λόγος στο σημείο 3 στοιχείο ε) του άρθρου 2 κατανέμεται ισομερώς μεταξύ όλων των επιχειρήσεων που διαθέτουν τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που απαριθμούνται στο σημείο 3 στοιχείο α) του άρθρου 2.

2. Αν το μερίδιο αγοράς, το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3, δεν υπερβαίνει αρχικά το 25 % αλλά παρουσιάζει στη συνέχεια άνοδο πέραν του ποσοστού αυτού χωρίς να ξεπερνά το 30 %, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 1 εξακολουθεί να ισχύει επί δύο συναπτά ημερολογιακά έτη μετά το έτος κατά το οποίο σημειώθηκε η πρώτη υπέρβαση του 25 %.

3. Αν το μερίδιο αγοράς, το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3, δεν υπερβαίνει αρχικά το 25 % αλλά ανέρχεται στη συνέχεια σε επίπεδο άνω του 30 %, η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 1 εξακολουθεί να ισχύει επί ένα ημερολογιακό έτος μετά το έτος κατά το οποίο σημειώθηκε για πρώτη φορά η υπέρβαση του 30 %.

4. Ο συνδυασμός του ευεργετήματος των παραγράφων 2 και 3 δεν μπορεί να υπερβαίνει περίοδο δύο ημερολογιακών ετών.

Άρθρο 7

Ανάκληση

Η Επιτροπή δύναται να άρει το ευεργέτημα της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2821/71, εάν, με δική της πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτήσεως κράτους μέλους ή φυσικού ή νομικού προσώπου που επικαλείται έννομο συμφέρον, διαπιστώσει ότι σε συγκεκριμένη

περίπτωση μια συμφωνία έρευνας και ανάπτυξης για την οποία εφαρμόζεται η απαλλαγή του παρόντος κανονισμού παράγει εντούτοις αποτελέσματα ασυμβίβαστα με τις προβλεπόμενες στο άρθρο 81 παράγραφος 3 της συνθήκης προϋποθέσεις, ιδίως οσάκις:

α) η ύπαρξη της συμφωνίας έρευνας και ανάπτυξης περιορίζει σημαντικά τη δυνατότητα τρίτων να διεξαγάγουν έρευνα και ανάπτυξη στον οικείο τομέα λόγω του περιορισμένου ερευνητικού δυναμικού που είναι διαθέσιμο αλλού·

β) λόγω της ιδιαίτερης διάρθρωσης της προσφοράς, η ύπαρξη της συμφωνίας περιορίζει σημαντικά την πρόσβαση τρίτων στην αγορά των προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας·

γ) χωρίς κάποιον λόγο που να είναι αντικειμενικά βάσιμος, τα μέρη δεν εκμεταλλεύονται τα αποτελέσματα της έρευνας και ανάπτυξης που έχουν διεξαγάγει από κοινού·

δ) τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο της συμφωνίας δεν αντιμετωπίζουν στο σύνολο ή σε σημαντικό τμήμα της κοινής αγοράς ουσιαστικό ανταγωνισμό από όμοια προϊόντα ή από προϊόντα που οι χρήστες θεωρούν ισοδύναμα με αυτά βάσει των χαρακτηριστικών τους, της τιμής τους και της χρήσης για την οποία προορίζοντα·

ε) η ύπαρξη της συμφωνίας έρευνας και ανάπτυξης θα είχε ως αποτέλεσμα να μην αναπτύσσεται ουσιαστικός ανταγωνισμός στον κλάδο της έρευνας και ανάπτυξης σε συγκεκριμένη αγορά.

Άρθρο 8

Μεταβατική περίοδος

Η απαγόρευση που προβλέπεται στο άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης δεν εφαρμόζεται κατά το χρονικό διάστημα από την 1η Ιανουαρίου 2001 έως τις 30 Ιουνίου 2002 σε σχέση με συμφωνίες οι οποίες ισχύουν ήδη στις 31 Δεκεμβρίου 2000 και οι οποίες δεν πληρούν μεν τις προϋποθέσεις απαλλαγής βάσει του παρόντος κανονισμού, αλλά πληρούν τις προϋποθέσεις απαλλαγής βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 418/85.

Άρθρο 9

Διάρκεια ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2001.

Η ισχύς του λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2010.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Για την Επιτροπή

Mario MONTI

Μέλος της Επιτροπής